

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 12 (275)

Fredagen den 24 mars 1893.

6:te årg.

Prenumerationspris pr år:
 Idun med Modetidning och
 kolorerade planscher ..... kr. 9:—
 Idun m. Modet. utan kol. pl. » 7: 50
 Idun ensam ..... » 5:—

Byrå:
 Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr.
 (Aftonbladets hus.)
 Prenumeration sker å alla post-
 anstalter i riket.

Redaktör och utgivare:
FRITHIOF HELLBERG.
 Träffas å byrån kl. 12—1.
 Allm. Telef. 61 47.

Utgifningstid:
 hvarje helgfri fredag.
 Lösnummerspris 15 öre
 (lösn:r endast för kompletteringar)

Annonspris:
 35 öre pr nonpareillerad.
 För »Platssökande» o. »Lediga platser»
 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
 Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Anna Christina Cronquist.

Iden sedermera s. k. Elsnerska gården vid Stortorget i Malmö hade boktryckaren Johan Cronquist under första hälften af 1840-talet sitt boktryckeri och utgaf därifrån tidningen »Malmö Nya Allehanda», en liten stackare, af hvilken hvart nummer innehöll högst så mycket som tre sidor af Idun nu för tiden. Behållningen var ej heller stor. Hjälp behöfdes, hvarför hans hustru Anna Christina, född Lundgren, måste biträda, ej allenast med behörig tillsyn och skötsel af det stora hushållet — konstförvanter och lärpojkar voro nämligen den tiden i kost hos husbonden — utan äfven genom annan direkt verksamhet.

Såsom skicklig väfver-ska började fru C. en väfskola och utvidgade den snart därefter, att hon 1845 till sina elevs handledning publicerade en särskild handledning i väfnadskonsten, sannolikt den första lärobok, som i denna specialitet af kvinna utgifvits i vårt land.

Denna kunskap i ett för manufakturhandlande nödvändigt, ehuru numera af dem alldeles för litet beaktadt ämne, textil-in-

dustrien, möjliggjorde för fru C., då hon 1849 började en affär med de framträngande Boråsväfnaderna, att med bästa urskillning välja hvad nyttigt var för blifvande kunder. Hon innehade alla förutsättningar att kunna råda sina köpare till äfven för dem gagnelig handel. Detta, jämte en för hvarje affärs människa nödvändig ärlighet i uppgifter, gjorde att fru Cronquists handel vid Stortorget i Malmö blef en i hela Skåne mycket känd och starkt frekventerad affär. Under 1850—60-talet såg man där nästan allt, hvad Leporello har å sin lista, ättlingar af de förnämsta familjer bredvid bondkvinnor och däremellan borgarfruar och fröknar af olika slag.

Vanligen säges, att alla människor böra ses af präst och läkare, och att dessa kunna bilda det säkraste omdömet om oss. Vi våga tro, att försäljaren innanför sin disk är i tillfälle se och höra mycket mera från hjärtats djup än de förra. Med större oförbehållsamhet och mindre tvungenhet framkomma kundernas yttranden, ej allenast om varorna, som före-

Ve honom, som vishetens råd har försmått
Och offrat sin ungdom åt nöjena blott,

Ej tänkt något ädelt, ej gjort något godt:
Han slutar visst leken med tårar.

MICHAEL CHORÆUS.

ligga, utan äfven om personer och förhållanden. Det är ofta säljarens konst att kunna afböja hvarje som helst inblandning i dessa ofta nog »intressanta» frågor. Fru C. hade förmågan ej allenast att själf undvika detta, utan äfven att sköta sina till ganska stort antal uppgående biträden så, att kunderna hvarken påtrugades någon vara eller blefvo utan behöriga upplysningar om den artikel handeln afsåg, och därför kände sig en hvar välkommen åter.

Nu för tiden går det lätt att börja en affär, och att drifva den ordentligt är ju allenast beroende af kunskap, förmåga och tillgängligt kapital. För fyratio år sedan var det annorlunda. Allenast borgare fingo då idka manufakturhandel och visst icke med hvad slags varor som helst; därtill fordrades fullmakt att sälja den eller den fabrikantens vara, och lika många inhemska fabrikanter som i boden voro representerade, lika många fullmakter måste säljaren kunna prestera för polisen eller fiskalen, som då och då gjorde sin rond, eljes följde laga straff. Änka efter köpman ägde rättighet fortsätta mannens affär, men som boktryckaren Cronquists yrke ej kunde drivas (han dog 1852), förelågo stora svårigheter under den kraftigt växande verksamheten. Fru C. gjorde hvad veterligen ingen svensk kvinna före henne frambragt, hon skapade en firma af sitt namn, hon upptog en son Georg i affären, som benämndes *A. C. Cronquist & son*, under hvilket namn den utvecklats och på ett förträffligt sätt handhafts äfven af sonen, sedan modern lämnat verksamheten.

I stillhet och med den glädje, som känslan af ett fullgjordt lefnadsarbete måste medföra, tillbragte fru C. de sista två årtiondena inom sin familj och med tyst välgörenhet samt slöt sitt verksamma lif den 5 sistlidne februari nära 86 år gammal. Hennes äldste son Corfitz hade redan på 1850-talet lämnat Sverige och torde vara den förste och hittills ende, som försökt sig på ett svenskt tidningsföretag i Australien (tidningen Norden i Ballarat), Georg öfvertog firman, och den yngste, ingenjör A. Werner Cronquist, är den kände kemisten.

Bottensats.

På lifvets höjder lyckan står i ljus
Och bjuder leende sitt glädjerus.
Se, tusen, tusen händer sträckas

mot

Den höjda bägarns guldbesmidde fot.

Väl en och annan når den, och med
lust

Han tömmer eldigt högtidsvinets must.
De flesta hinna dock med kamp och nöd,
Blott doppa lifvets torra hvardagsbröd.

På mången lägger omildt öde band:
Han vill, men kan ej lyfta fjättrad
hand,

Han kan blott törsta, kan blott se med
kval,

Hur andra njuta fradgande pokal.

Och fången gråter... Hvarje bitter tår
Är liksom blodet från ett hjärtesar,
Den manges genom andens dolda kraft
I lyckobägarns rosenröda saft.

Och därför skälver under glädjebrädd
En hålig ångest, purpurlent förklädd —
Enhvar som dricker, får sin andel af
Ett aldrig stilladt, ändlöst tårehaf.

Anna Knutson.

”Emancipation.”

Det är utmärkande för en mening, som under någon längre tid varit mer eller mindre allmänt förhärskande, att den gör anspråk på att vara kategoriskt, själfklart, ovedersägligt sann. Många, ja, man kan tryggt säga de flesta af dess anhängare hylla den därför, utan att veta, på hvilka grunder den hvilat. Och detta är lätt förklarligt. De hafva allt ifrån sin tidigaste barndom hört den framställas som en sak lika tydlig som t. ex. att två gånger två är fyra, och på samma sätt som alla skulle anse den person sinnesrubbad, hvilken på allvar bestredde detta, så hålla de en motståndare till en sådan allmän mening för, om icke fullt galen, åtminstone mindre vetande.

Men det är betecknande, att, emedan de icke hafva någon kännedom om dess premisser, de ofta icke kunna bemöta de mest ytliga anfall på densamma. Om de någon gång bli försatta i en sådan ställning, att de äro nödsakade härtill, finna de därför endast nödigt — och möjligt — att med en öfverlägsen och medlidsam axelryckning kullkasta den motsatta åsiktens skäl. Eller också — detta är mycket vanligt — framhålla de, att »det gått bra ända hittills, hvarför skola vi då ändra?»

En skön teori! Afrikas vildar tycka förmodligen också, att »det går bra», och vilja därför inte alls veta af någon civilisation.

Många anhängare af en förhärskande mening komma för öfrigt aldrig i tillfälle att direkt taga del af de grunder, på hvilka en motsatt åsikt stöder sig, utan få höra alldeles vrängda framställningar af dem och ofta äfven af själfva åsikten, så vrängda, att de icke anse det löna mödan att ens försöka vederlägga densamma. Jag vill belysa detta med ett exempel. Det är egendomligt nog en icke sällsynt förekommande uppfattning af socialismen, att den innebär en, en gång för alla företagen, lika fördelning — eller snarare delning — mellan alla af

all befintlig egendom. Det vore begripligt-vis ingen, som skulle bråka sin hjärna med att vetenskapligt nedgöra de socialistiska teorierna, om de medförde så vanvettiga konsekvenser.

I ett dylikt läge befinner sig våra dagars så kallade kvinnofråga. Det är här innebörden af *emancipation* och *emanciperad*, som ofta tydes på det mest bakvända sätt. Orden härleda sig från det latinska *mancipium* = äganderätt och prefixet *e*, hvilket betyder från. Den närmast ordagranna öfversättningen är väl *frigörande* och *frigjord*. Men hvad menar man i allmänhet härmed. Betecknande är följande förklaring i Ekbohrns ordbok: »Emanciperad kvinna kallas den, som ej iakttagit kvinnors vanliga lefnadssätt, klädedräkt» o. s. v.

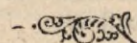
Skall man gråta eller skratta?!

Och detta i ett arbete, som skall undervisa svenska folket om betydelsen af i språket förekommande utländska ord? Visserligen har man satt *kallas*, men man har icke på samma gång upplyst, att språkbruket i förevarande fall är totalt snedvridet. Saken är emellertid intressant nog och visar, huru allmän en dylik uppfattning af uttrycket emanciperad kvinna är. Men många gå ännu längre och mena härmed en dam, som icke blott i sitt yttre uppförande i allmänhet söker likna en karl, utan som dessutom särskildt lägger an på att efterapa hans ovanor, röka tobak, förtära starkare spirituosa, begagna svordomar m. m. sådant.

Om en genomförd kvinnoemancipation hade företrädesvis dylika verkningar, må då alla goda makter bevara oss för den! Nu kan det tyvärr icke förnekas, att en och annan dam, som utger sig för att vara begreppet *emanciperad kvinna* personifieradt, uppträder på ofvan angifna sätt — något som är i hög grad klandervärdt och endast bevisar, att hon själf icke förmått fatta den verkliga innebörden af ifrågakörande begrepp, och som i förbigående sagdt kanske mer än allt annat skadar den goda sakens framgång. Enstaka fall berättiga emellertid icke till fällandet af ett allmänt omdöme. För öfrigt kan man ju icke bestrida, att en kvinna naturligtvis, teoretiskt taget, har lika stor — eller liten — rätt att anlägga fula vanor som en man.

Jag vill tydligtvis ej förneka, att det gifves motståndare till kvinnoemancipationen, hvilka ha full insikt om deras skäl, som ifrå för densamma. Ändamålet med ofvanstående har ej heller varit så mycket att försvara dem som att protestera mot den lättvindighet, hvarmed talet därom allt för ofta affärdas. Kvinnofrågan har verkligen blifvit af sådan betydelse, att den kräfver allvarlig diskussion mellan alla, som i någon mån intressera sig för människoslåktets framåtskridande. Ätminstone böra allra minst de, som ej ha en aning om, hvad denna fråga innebär, med tillbakavisande hän och sofismer bemöta dem, som kämpa för densammans lösning.

Julius.

Ännu en interiör från Mars.

På denna planet ha kvinnorna i långliga tider varit klädda på ett i deras tycke förståndigt och praktiskt sätt. Under de senare åren ha emellertid starka strömningar gjort sig gällande för att åstadkomma genomgripande förändringar i de därstädes befintliga damernas klädedräkt. På den af »Fru Snorre» föreslagna vägen, d. v. s. per telefon, har det lyckats mig att af en bland samhällets »stöttepinder» på denna lycksalighetens planet få beskrifning, dels på några af de klädesplagg, som ännu alltjämt bäras af flertalet af den i alla hänseenden bättre hälften af Mars' befolkning, dels på »de vidunderliga tillställningar», som där börjat införas af några »mer eller mindre abnormala nyhetsmakare».

I synnerhet två plagg af den senare sorten hade väckt min sageskvinnas undran och — löje. »Det ena,» sade hon, »är ett slags lifstycke, som kallas korsett, tror jag. Hufvudändamålet med detta tyckes vara, att det om midjan skall ha en omkrets, minst 20 centimeter mindre än den kropp, på hvilken det skall sitta. Det är försedt med en mycket praktisk snörinrättning, praktisk så till vida, att man annars inte skulle få igen lifvet om sig. Men nu snöres det ej till, förrän man salt det på sig, och det blir på detta sätt möjligt för vederbörande att uppnå den önsade minskningen i volymen. Så knäppes det igen medels en järn- eller stål-inrättning, som kallas planschett. Hvad mig beträffar, skulle jag aldrig kunna reda mig i en sådan där persedel, jag, som är van vid våra gamla modeller. Ser ni, dessa göras lika vida om midjan som vi själfva äro; de behöfva således hvarken snörning eller planschett, utan knäppas igen helt enkelt medelst knappar och knapphål. Några af våra damer ha emellertid anlagt de nya modellerna.»

»Och deras erfarenhet?» sporde jag. »Jo, de påstå, att sedan de utstått de första dagarnas ovillkorliga obehag, vänja de sig lätt vid korsetten. Vidare säga de, att vi förut ej haft en aning om, hur mjuk i synnerhet vår midja är, och i hur hög grad den låter tränga ihop sig. I början bröto de af den ena planschetten efter den andra, men de hafva nu gjort den erfarenheten, att en sådan där tingest håller ganska länge, ifall man blott undviker att röra sig ledigt, att böja sig hastigt med mera sådant onödigt. Somliga påstå, att sedan man en gång vant sig vid det där plagget, kan man ej undvara det. Så bra tycka de åtsnörda musklerna om att lefva i relativ översamhet.

»Det andra plagget är ett slags benbeklädnad, som dock sträcker sig till midjan. Jag har svårt att för er beskrifva denna underlighet. Ser ni, tyget är helt enkelt bortklippt på de ställen, där plagget borde vara som mest värmande. Och så fullt det är! Man kan gärna inte tänka sig något mera smaklöst än ett par sådana där tingestar. Och så de se ut på sedan! Men ni kan omöjligt göra er ett begrepp om denna tillställning, utan att se den.» »Nej, naturligtvis inte,» svarade jag. Jag blygdes att tillstå, det vi härnere på jorden anse dylika plagg praktiska, värmande och vackra.

»Men jag återgår till korsetten! Kan ni tänka er, att jag hört talas om unga damer, som varit klädda i snörlif till och med på fjällvandringar, vid spelande af lawn tennis, på roddturer o. s. v. Hos oss har det alltid varit brukligt att vid dylika tillfällen bära särskilda, för ändamålet lämpade dräkter. Så t. ex. ha vi ej förstått bättre, än att de kvinnor, som äro på väg att blifva mödrar, behöfva en speciell i detta afseende lämplig såväl under- som öfverdräkt. Nu ha vi emellertid fått veta, att detta är öfverflödigt lyx. Man skall under sådana omständigheter bära precis lika åtsittande kläder som under vanliga förhållanden, och när man ändock, »à la force des choses», tilltar i volym, så ökar man ut alla linningar medels långa bandöglor och klädningslifvet med sidenlappar, spetsar, tyllbitar eller på något annat praktiskt (!) och bekvämt (!) sätt.»

Min meddelerska gaf mig ännu många intressanta upplysningar om reformiffrerskornas på Mars sätt att kläda sig. Jag skall emellertid ej här citera mer än ett par af hennes sista yttranden.

»Våra s. k. »delade kjolar»,» sade hon, »ha befunnits oestetiska — nåja, den som anser att det där benbeklädnadsplagget, ni vet, tillfredsställer skönhetsinnetts fordringar, måste ju komma till det resultatet — och böra därför enligt de nya idéerna, ersättas med tre, fyra tunga plagg, som benämnas underkjolar och med all sin tyngd hvilas på höfterna.

»Antagligen i förhoppning om att vår Herre

skall skapa människans högra och vänstra fot precis lika samt göra hennes fötter smalare öfver tårna än hälen, har vår reformförening konstruerat en för dessa afseenden lämplig skomodell.»

Att vi i de civiliserade länderna härnere på Tellus kommit långt före reformvännerna på Mars, det hade jag under vårt samtal fått utomordentligt klart för mig; ty de klädesplagg, som af dem förordas, ha ju varit i bruk hos oss i långliga tider. Vidare hade det gått upp för mig, att mycket i vår klädedräkt ej har annat än *vanan* att tacka, för att vi tillägga det dessa egenskaper. Men hvar hade jag förut hört talas om »delade kjolar», »sport- och turistdräkter», »lämpliga skoldräkter», »hygieniska barnkläder» m. m.? Plötsligt dök ett minne upp hos mig. Modeller till sådana hade exponerats af vår svenska — dräkthereformförening.

Jag har nu tagit reda på, att nämnda förening den 29 mars kl. 7 e. m. håller sitt årsmöte i Fredrika Bremer-förbundets lokal, Drottninggatan 54. Samtliga af föreningen utarbetade modeller komma då att utställas.

När nu våra damer fått höra, att kvinnorna på Mars kunna uppträda i dylika kläder, kanske de känna sig en smula mera hägade att bryta med gamla fördomar. För säkerhetens skull vill jag dock hvisa i ert öra, att dräkthereformföreningen hämtar åtskilliga af sina modeller från — Paris.

Gurli Linder.

Om sköldmör och Valkyrjor.

Enligt fornkällorna

af

A. U. Bååth.

Hvem känner ej den stolta Tegnériska strofen:

Valkyrjor rida
på frustande hästar,
hell, dödsjungfrur, hell!
I dag skall man strida,
i Valhalla gästar
en skara i kväll.

Säkert har denna strof bidragit att hos många framkalla i all klarhet synen af kraftiga, sköna ugmör i skinande rustningar, högresta på sina sadelfria springare, sväfvande öfver slagfält.

För Iduns många läsarinor torde det måhända vara af intresse att höra, huru den vackra myten om dessa kvinnor uppstått, hvad verklighet som ligger till grund för den, huru den utvecklats sig i hela sin rika fågning, samt till sist huru den tecknas i själfva källorna, framförallt i de fornnordiska kväderna.

Enligt fornskrifters vittnesbörd fanns hos de indogermanska folken öfver hufvud en lefvande föreställning om stridsgudinnor, hvilka verksamt ingrepp i slaktningarnas gång, väsen af »jälfsständig natur, som ej stodo i beroende af någon högre, öfver dem stående gudomlighet.

Sålunda omtalas i den grekiska mytologien människornas döds-gudinnor, som, enligt Iliaden, äro klädda i blodröda dräkter och kringsläpa på slagfälten de sårade och döde. Hos den grekiske forntidsskalden Hesiodos gifva dessa kvinnor sig i strid med hvarandra för att få den största drycken af de fallne kämparnes blod.

På etruskiska kampmålningar visa sig bevingade dämoner inne mellan de stridandes led i synbar afsikt att fatta tag i de stupande.

Och i en sen indisk saga omtalas, hurusom en intagande, högbramad, himmelsk nymp, en »luftgängerska», efter den skildrade striden hämtar fram ur likhögarne en af de fallne och »betäcker honom med kyssar».

I de irska hjältesagorna förekommer en krigsgudinna, som, åtföljd af sina två systrar,

plägar med allehanda trolldomskonster jaga skräck i härarne. Ofta visa samtliga syst-rarna sig i kråkgestalter; och kråkors läten tydas därför ofta såsom förbud till blodiga slag och berömda hjältars fall.

I full samklang härmed berättar ett kymriskt fornväde om en furste, att han alltid vann seger med tillhjälp af trehundra kråkor, som stäse lydte hans befällningar.

Hos sydgermanerna, i de bekanta Merseburgerdikterna, påträffa vi afvenledes kvinnliga gudomligheter, som gripa in i stridande härars öden.

Den ena af dessa hedna dikter — hvilka egentligen äro ett slags trollformler, hvarmed man tänkte sig kunna lösa en fånge ur hans fjättrar — beskriver rätt utförligt dessa kvinnoväsens verksamhet under en drabbning.

De äro delade i tre skaror. Den ena gör åtskilliga kämpar till fångar och håller dem fjättrade bakom den här, hvars värn denna flock vill vara, under det att den andra skaran kastar sig på sina löddriga hästar och kämpar emot denna här; men då svärfvar den tredje skaran ned till de fångna, rör vid kedjorna och uttalar den lösande formeln: »springe banden och flykte fienderna.»

Till sist hafva äfven anglosachserna, enligt hvad den gamla hjältedikten Beowulf gifver vid handen, känt till kvinnor, som »väfva stridslyckans väf».

Hos de indogermanska folken möter oss alltså från skilda håll tron på kvinnliga gudomsväsen, som taga verksam del i krigarnes öden. —

Vi skola nu se, hurusom af dessa i största allmänhet tänkta väsen blifvit inom den nordiska mytologien de klart tecknade Valhallsgestalter, som fått namnet valkyrjor.

* * *

Forngermanernas öden voro allt igenom krigiska.

Ständigt voro männen stadde med sina familjer på vandringståg; och härigenom gafs åt kvinnan en friare, vidsträcktare »verkningskrets». Hon fick tillfälle att, äfven hon, deltaga i utvecklingen af sitt folks, sin stams öden. Förhållandena gjorde henne till mannens ledsagerska vid färders faror, vid nederlag eller segrar.

Hon försvann icke i den tränga kretsen af ett stilla husligt lif.

Den värld, i hvilken forntidskvinnan lefde, skapade i allmänhet namnen åt henne. Sålunda fäste sig inderna hufvudsakligen vid det veka hos kvinnan; och hon jämfördes därför hos dem med blommor. Hos dem äro kvinnonamn ur blomstervärlden inhemska.

Sådana namn kände forntidens germaner icke till. Deras kvinnor buro däremot ofta namn, som stodo i samband med strid och seger.

Jag vill blott påminna om ett, sådant det ideligen uppenbarar sig i den fornnordiska världen, namnet Hildur, hvilket betyder strid, eller de sammansatta så karaktäristiska Gunnbild och Hildegunn, hvilkas bägge led betyda detsamma — strid.

Det var i kampens värld den germanska kvinnan lefde.

Mycket tidigt föreligga också bevis för, att hennes karaktär utvecklats sig till sådan själfständighet, att hon kom att stå likberättigad i de krigförande männens leder.

Under Marcus Aurelii fälttåg emot marcomannerna funno romarne på slagfälten liken af germanska kvinnor i rustningar. Och i kejsar

Aureliani triumftåg sågos tio fågna gotiska kvinnor, hvilka gripits med vapen i hand.

Vida flera, berättar en romersk historie-skrifvare, hade huggits ned i själva slaktnin-garna.

Dessa krigiska kvinnor, som naturligtvis ej längre förekommo under mera ordnade sam-fundsförhållanden, uppträdde emellertid änyo i en icke ringa mängd under vikingatiden. De kvinnor, som då följde nordmännen på deras härnadståg i Europa, utmärkte sig genom ett sant manligt mod. En frankisk krönikeskrif-vare utropar på tal om en nordmannahär: »Där såg jag icke blott de käckaste strids-män, utan äfven kvinnor, hvilka liksom desse skötte sköldar och spjut.»

När de irska annalerna i det tionde århun-dradet omtala ankomsten af en rad utaf nord-mannafloetter, skildra de, hurusom till sist hennes skepp kommo till landet, den högresta kvinnans med det röda håret. Måhända är det samma kvinna, som hos den gamle his-torieskrifvaren Saxo grammaticus bär namnet Russila, stridsmön med det gyllene hårsmycket. —

Härmed ha alltså gifvits fullt historiska bevis för *kampkvinnornas* verkliga tillvaro i forntiden.

Öfver dem faller sedan helt naturligt en rätt värdefull belysning ifrån allt, hvad sång och saga meddela om de s. k. sköldmörna. Sålunda omtalar hjältesångernas Gudrun i den gamla Eddan, hurusom hon i ungdomstiden följde, glad i håg, sin Sigurd på hans här-färder. Hon säger:

Tre syskon vi voro,
trotsiga sinnen;
vi foro ur landet,
och Sigurd vi följde.
Vi styrde en hvar
vår starke drake.
Vi leddes af lyckan
till fjärran land.

En kung vi dräpo,
hans land blef vårt,
och höfdingar alla
tillhanda oss gingo.
De tredskandes makt
vi trampade ned.
Vi skyddade dem,
oss skydda lystel!

Alltså synes Eddans Gudrun — liksom Russila — ha på vikingatåg fört kommandot öfver skepp.

I de mera sagolika fornkällorna på prosa, hvilka skildra vikingatidens förhållanden, spe-lar sköldmön en mycket framstående roll.

Bland alla dessa fornskrifters talrika sköld-mör står Hervar i den sköna Hervararsagan klarast tecknad i all sin obändighet.

»Då hon växte upp, vardt hon fager,» he-ter det. »Hon vänjde sig vid att handtera kast- och skjutvapen, sköld och svärd. Stark och stor var hon, och så snart hon något för-mådde, gjorde hon snarare ondt än godt. Då hennes morfader Bjartmar sporde detta, lät han gripa henne och föra henne hem. Så stannade hon hemma någon tid. En dag trädde hon inför sin morfader och sade: jag vill bort härifrån, ty jag trives här icke. Kort därefter försvann hon allena, väpnad och klädd i karlkläder. Hon gaf sig i följe med några vikingar. Bland dem trufdes hon en tid och kallade sig Hervard. När något senare deras höfding dog, tog Hervard befälet öfver dem.»

I Rolf Krakes saga säges det om en annan sköldmön, Aluf: »Aluf tedde sig alldeles såsom en härkonung; hon bar hjälm på hufvudet, brynja kring barmen, svärd glänste vid höften, och hon bar den stora skölden lika säkert som en man. Hennes anletsdrag voro sköna.

Kraftig var hon i lynnet. I sina later var hon storslagen — hon skonade ingen. Och allmänt gängse var det talet, att hon var det yppersta gifte i alla nordlanden, så vidt man det visste. Men ingen man ville hon hafva.»

(Forts.)

Böhmiska folkbilder.

Tecknade för Idun af Sigrid Elmblad.

II.

Lenko.

»**A**h, hvad jag är rädd, jag är så för-färligt rädd,» och ännu halft rysande skrattade Lenko till, så att hennes hvita tänder blänkte i solskenet, ty länge kunde hon aldrig vara allvarsam eller fiuna något sorgligt.

Och så flåsåde den stora anghästen, som skulle föra henne milsvidt bort från barn-doms hemmet, in på stationen.

Lenko kastade sig om moderns hals, kysste gång på gång Anninka, och så kom hon halft inknuffad i en kupé, med en liten korg i handen och en svartmålad träkista i bagage-vagnen. Mer hade hon ej i världen utom sitt föräldrahem, och det måste hon nu också lämna för att tjäna sitt bröd bland främ-mande människor, en hård lott vid sexton års ålder.

Anninkas och moderns gestalter försvunno, landsvägen, skogsslutningen, kyrkan, den sista skymten af det sista huset i byn, allt för-svann, och tåget brusade vidare. Om två timmar skulle hon vara i Prag och inom tre hos sitt nya herrskap, som stadt henne på förord af hennes därstädes bosatta faster. Hon satt och stafvade på adressen: Fru Brich, Palaskystrasse nr 45. Åh, hvad hon und-rade på den där fru Brich och ännu mer på gossen, som hon skulle bli barnflicka åt: hon hoppades, att det var ett vackert barn, ty hon kunde ej hjälpa det, men hon visste bestämdt, att hon skulle tycka mer om det, ifall det vore vackert.

Inom tre timmar var hon som sagdt redan i sin nya tjänst, och den första granskningen af hennes person hade utfallit gynnsamt. »Hon ser barnslig och snäll ut,» afgjorde frun. »Präktiga ögon,» tillade herrn, och lille Kurt hade sträckt armarne emot henne och strukit sina små händer öfver hennes kind.

Och Lenko kände sig också belåten. Fru Brich såg ej alls sträng ut, och ett vackrare barn än lille Kurt kunde hon då aldrig önska sig. Och så fint det var i den granna salen sedan. Lenkos ögon lystel, som när hon första gången i sina barnår såg det tända julträdet.

Att börja med kände hon sig dock litet ängslig och bortkommen, och de första dagarne grät hon ibland i smyg af hemlängtan, men snart tog hennes glada lynne ut sin rätt, och man hörde både från barnkammaren och köket hennes tillrande skratt och barnsliga, något högljudda röst.

Lenko gick om morgnarna och hämtade nysilad mjölk åt lille Kurt, och då kom hon i sällskap med en mängd tjänstflickor, som voro ute i liknande ärende.

Nej, hvad de allt hade att berätta, dessa

flickor, om baler, förlustelser, fina kläder och fina älskare. Det började gå rundt i Lenkos lilla svartlurfviga hufvud, men då de frågade, hvad hennes skatt hette, skrattade hon rik-tigt uppsluppet och svarade hemlighetsfullt: »Kurt.»

Om det fanns någon egenskap, som Lenko hade utpräglad framför andra, så var det skönhetssinne, hennes enkla härkomst till trots. Hon var förtjust i lille Kurts silkes-lena lockar, i det vackra möbelyget på sa-longsoffan, i blommor och färger, och hon kände sig alltid gladare än vanligt, då solen lystel genom den gråa dimma, som gärna sti-ger ned från höjderna kring Prag och lurande lägrar sig öfver staden; ty den har mycket sjukdomsgift i sig denna tjocka, fuktiga luft, isynnerhet höstar och vårar. Då dö de små barnen i difteri, då sjukna blomstrande unga människor in i tyfus, och då äro lasarett-sångarne tätt fyllda med smittkoppspatienter. När dimman skingrat sig, ser man i vårsolen så många sorgklädda, att man blir beklämd, och det ena begrafningståget efter det andra drar förbi med musik, brinnande vaxljus, ornatprydda präster och små kjolklädda kor-gossar.

Lenko bekymrade sig emellertid ej om de sjukdomssiffror tidningarna uppvisade. Hon drog förnöjd Kurts sittvagn omkring i stads-parken och fröjdade sig åt de beundrande blickar man ägnade hans eleganta plysch-täcke. Den vackra röda blusen, som herr-skapet skänkt henne i födelsedagsgåfva, gjorde henne också mer än vanligt belåten med till-varon. Lenko hade betydligt stilat upp sig, sedan hon kommit till Prag. Af den lilla trinda tösen i hemväfd klädning, uppstruket hår och två tjocka öfver hjässan kransligt upplagda flåtor hade blifvit en smärt flicka, med lugg i pannan, engelsk knut i nacken, klädd i spetsiga Wienerkodon och modernt tillskurna klädningar. Men oafsedt den lilla fäfangan att vilja kläda sig fint, var Lenko alltjämt oförderfvad, sann, flitig och pålitlig, som hon varit den tiden hon hjälpte modern hemma att göra ostar och pressa vin, utan någon aning om storstadslif och storstads-frestelser.

Hvad de andra flickorna berättade henne, medan hon väntade utanför stallet i Cana-lische Garten på den nysilade mjölken, var hennes natur så främmande, att det ej alls berörde henne. Det var henne motbjudande allt deras skryt om hur de bedrogo sitt herr-skap. Hur en bjöd sin fästman konjak och sedan slog vatten på buteljen, för att ej till-greppet skulle märkas, och hur en åter tog tamburnyckeln och smög sig bort på bal, sedan frun gått och lagt sig. Och när den långa koppärriga huspigan Mari gaf henne det rådet att aldrig stanna i någon tjänst längre än två månader, emedan herrskapets fordringar annars bli alltför stora, lät hon orden gå in genom ena örat och ut genom det andra.

Nej, hon var så kär i sin vackra »Bubi*,» att hon ej för mycket godt velat lämna ho-nom i någon annans vård, och fru Brich be-handlade henne halft som en medlem af fa-miljen i sin tillfredsställelse att en gång ha fått en tjänarinna, som hvarken ljög eller höll sig älskare, och som hon kunnat behålla i redan öfver åtta månader, en alldeles ny erfarenhet i hennes kall som husmoder.

Men vårdimman lurade alltjämt öfver Prag.

* Smekord för Bub, gosse.

Lenko var sedan några dagar ej så glad som vanligt. Hon klagade öfver hufvudvärk, var matt och häglös, och så en morgon hade hon stark feber. Fru Brich blef orolig och sände bud på läkaren. Följden blef, att Lenko i största hast fördes till sjukhuset.

Det var smittkoppor, mycket allvarsamma smittkoppor, den stackars flickans lif sväfvade i största fara, men hon fördrog smärtorna tåligt, ängslan att bli vanställd plågade henne långt mer.

»Komma ärren att synas mycket?» frågade hon sjukvårderskan väl tio gånger om dagen, och denna svarade medlidsamt: »Åhnej,» men Lenko anade dock oråd och begärde envist en spegel.

Man villfor hennes önskan, då den sista rufvan fallit bort, och med ifriga händer grep hon det skoningslösa glaset för att med ett vildt skrik åter kasta det ifrån sig.

»Jag vill dö, jag vill dö,» utbrast hon och borrhade under konvulsivisk gråt ansiktet i kuddarna.

Man fick henne väl åter att lugna sig, men det var som om all hennes ungdom med ens stelnat bort. Tyst, lik en antomat, vandrade hon omkring i sjukhusets stora trädgård för att hämta frisk luft, tyst åt hon hvad läkaren föreskrifvit, och tyst drack hon de stärkande viner, fru Brich tillsände henne, tyst och stel, de stora svarta ögonen rörde sig knappast i det affallna ansiktet.

Men så kom en dag ett nytt förtjusande porträtt af hennes Bubi, och då log hon för första gången, ett blekt återsken af hennes forna strålande leende.

Det blef bestämdt, att hon skulle hvila upp sig en tid hos fastern för att därpå återtaga sin tjänst hos fru Brich.

Och så gick hon en kväll upp för de gasupplysta trapporna till det ståtliga tvåvåningshuset, men med tyngre fjät än när hon första gången beträdde dem.

Fru Brich mottog henne med nästan moderlig hjärtlighet och försökte finkänsligt att ej visa, hur förändrad hon fann henne.

»Och Bubi, Bubi!» Lenko ilade full af längtan in i barnkammaren för att omfamna sin älskling, men den förskräckte gossen kände ej igen henne, vred sig ur hennes armar och sprang gråtande till modern.

»Men Kurt, det är ju Lenko.»

»Nej, nej, gå bort, hon är stygg, Kurt är rädd, gå, gå!»

Lenko kände hvarje hans ord som en knifstöt, men hon visade ingen rörelse, utan stirrade blott med en tom och tröstlös blick framför sig, alldeles okänslig för fru Brichs bön, att hon ej skulle vara ledsen. »Det vet man ju, barn ha så dåligt minne, och Bubi kommer nog snart att bli lika kär i sin Lenko som förut. Sitt nu ner och hvila dig litet, så skall jag laga, att du får litet varmt kaffe,» och matmodern lämnade med en vänlig nick rummet.

Nej det var ej sant, att hennes Bubi kunde komma att tycka lika mycket om henne som förut, hon var som en otäck mask, alla skulle helst gå ur vägen för henne. Och hon var ju bara sexton år; hvilket förfärligt långt lif kunde hon ej ha framför sig.

Om hon ändå finne dö!

Hon gick fram till fönstret och skådade ut i den täta dimman. Den lägrade sig som tjock vadd därute, det var något lockande, dragande i den som i en mjuk bädd. En tanke skar blixtklart igenom hennes hjärna och växte nästan omedelbart till beslut. Hon ville icke lefva, och med darrande händer

lossade hon fönsterhakarna och sprang upp på fönsterbrädet.

»Lenko, för Guds skull!» ropade fru Brichs upprörda stämma inifrån rummet, men det var för sent, Lenko kastade sig redan med förtviflans mod ut i den mjuka dimman och ned på den hårda stenläggningen.

Som vanligt blef gatan utanför huset fylld af en liknöjdt nyfiken folkhop. Frivilliga räddningskåren allarmerades och kom i flygande sträck med sin sjukvagn, men Lenko behöfde ingen hjälp, hon hade gått för att tillfredsställa sitt skönhetsbegär i en bättre värld än här nere.

Vår pristäfling.

Förfrågningar ingå dagligen om tiden för afgörandet i Iduns Chicagotäfling; det bör emellertid vara klart för enhver, att det samvetsgranna genömläsandet och bedömandet af närmare 6000 täflingsskrifter, bland hvilka många äro synnerligen digra, måste taga en ganska rundlig tid. Emellertid fortgår arbetet med all flit och största möjliga skyndsambet, så att den lycklige eventuelle Chicagostipendiaten bör kunna vara lugn för att i god tid, till den angenämaste sommarresesäsongen, ha allt klart och afgjort.

I »hushållspenningfrågan».

I.

I hushållspenningfrågan vill äfven jag yttra mig, törhända mina ord, grundade på sanning och erfarenhet, kunna blifva till någon nytta.

Först en förutskickning. Nödvändigheten tvingar mig till denna sparsamhet, som här kommer att beskrivas. Ingen dag sakna vi dock ett välsmakligt mål, jag menar icke ett mål. Vi sakna hvarken frukost, middag eller kväll. Min man, åtskilliga år yngre än jag och enligt eget erkännande mycket bortskämd under sin ungarstid, är e. o. i ett verk, där befordringen visserligen är säker, men långsam. Han uppbär och har hela tiden som vi varit gifta — snart 8 år — uppburit högst 60 kr. i månaden. Vi bo och lefva som det anstår en tjänstemannafamilj. Vid vårt giftermål lofvade jag, utan att därför befinna mig på öfverblifna kartan, att med mina egna medel — vi hafva äktenskapsförord — betala hyran, liksom mina föräldrar helt och hållet möblerat vår våning, 3 rum och kök. Vi äro väl-signade med 5 barn, af hvilka det äldsta är öfver 7 år. En tjänarinna måste vi hafva. Ingen hökare, kryddkrämare eller annan handlande har något att fordra af oss eller har förlorat något på oss.

Nu hören, hur jag får de 60 kronorna i månaden att räcka. Hvarje aflöningsdag lämnar min man mig hela månadspenningen ofkortad. Vi uppgöra då utgiftsstaten för nästa månad. Af de 60 kronorna får han för sina enskilda angelägenheter, cigarrer och ett glas utom hus, 6 kr. 8 kr. reserveras för bränsle och 4 kr. för kläder, 7 kr. till jungfruns lön. Det återstående måste räcka, och hvad mer är, det måste äfven räcka till medicin och läkarearvoden — både manliga och kvinnliga. Svårast är att få dessa kronor att räcka för några egentliga nöjen utom hus. Hemma hafva vi aldrig brist på nöjen, de nöjen som ett godt hem, ett lyckligt äktenskap gifva i så rikt mått.

Så hör min hushållsmetod. Af egna medel förskottar jag hvarje höst mitt hushåll för uppköp af det nödvändigaste. Sälunda uppköpas potatis och andra rotfrukter, finnkött, får och nöt, tvänne fläsk, kabiljo, sill och äfven litet strömming, mjöl och gryn af diverse slag, liksom och kryddor och trädgårdsalster. Blod till paltbröd och korf köpes på lämpligaste tid. Endast Lacave-vin använda vi, och det köpes på en gång fatvis. Ölet likaså. Anmärkas bör, att alla uppköp göras hos de solidaste hvarvarande handlande. Färskt kött, en gång hvarannan vecka. Allt bröd bakas hemma. Tvätten verk-

ställer jungfrun. Efter denna hushållsplan, i det närmaste öfverensstämmande med Sofi Nilssons förträffliga bok, kan man reda sig med 35 kr. i månaden och reda sig väl. Ingen må missförstå mig, att partiuppköpen göras utom dessa 35 kr. Med dem amorerar jag månadligen skulden och får vid räkenskapstidens slut alltid något öfver. Skulle någon anse, att mina rätter blifva alltför enkla så se här ett exempel för denna vecka, som i intet öfverträffar någon annan. Söndag middag: Laxpudding med skirdt smör, fruktsoppa, järnvägskräm, öl, vin; kväll: stekt strömming, ölost, smör, rökt renstek. O. s. v.

Vår frukost är alldagligt lika och utgöres af hafremjölsvälling och ägg. Min man behöfver oftast icke mer än 1 ägg, då jag i flesta fall använder 2; barnen få ett hvar.

Då maträtterna måste i betydlig grad omväxla efter olika förhållanden, anser jag icke nödigt upptaga tidningens dyrbara utrymme med en för veckan genomgående matsedel, men lofvar att de bildade, men med små tillgångar sig rörande husmodrar, som önska närmare reda på min metod, kunna få skriftligt eller muntligt besked, om de vända sig till mig. Då kanske de i sin ordning kunna gifva mig råd, huru mina 35 kr. i månaden skola räcka till framdeles, då barnen skola bekostas skolundervisning och kanske — snart nog blifva flere.

Lovisa S—.

II.

Till Alfild från »Erfaren husmoder».

Det blir ju allt någon skillnad emellan 12 kr. i veckan för ett hushåll, bestående af herre och fru med en jungfru, och 50 kr. i månaden för herre, fru och en son, samt om ni också icke har någon stadigvarande tjänarinna, så dock antagligen en »hjälpmänniska», som väl alltid tarvur någon traktering, antingen af rätt mycket »kaffe med dopp» eller troligen icke endast det. Ett barn i familjen behöfver vanligen mera och oftare mat än äldre personer, för att nu icke tala om att man får se barn, som vant sig vid ett omätligt ätande, utan att föräldrarna göra någon rättelse därvid.

Jag vill nämna, att äfven vi en och annan afton dricka kaffe och då vanligen med »småbröd», och att ett ägg äfven tidtals ingår i min mans frukost eller aftonmåltid, men som dessa tvänne saker ej höra till vår vanligaste diet, har jag ej därför redogjort; hufvudsaken är ju, att mina hushållspenningar räcka äfven då. Hvad soppor angår, vill jag påpeka, att man erhåller en god buljong, äfven när man kokar det kött, som sedan ätes med pepparrots- eller dillsås, samt att man vid kokningen af fett nötkött får en god flottyr, som är utmärkt att dryga ut smöret med vid stekning af hvarjehanda saker.

Det stycke rimsaltadt fläsk för 25 öre, som vi koka i våra torsdagsrätter (då vi hafva sådana, men det hafva vi icke hvarje vecka), har varit fullt tillräckligt för oss att äta till denna supanmat, och våra pannkakor äro icke dåliga; vi hafva ibland en tjock pannkaka, hvartill ett mitt recept är: 3 knappa kvarter mjölk, hvaraf gräddes för 15 öre, 1 kvarter mjöl, 3 ägg, några droppar smält smör, litet salt och rifven citron; stekes i ugn i låg panna. Men människors aptit är så olika, liksom sättet att utföra en sak — den må vara af hvad slag som helst — är mycket olika.

Hvad fisken på lördagen beträffar, som gifver eder »Gubbe» anledning att uttrycka sin motvilja för sillen, så vill jag påpeka, att man under långa tider får köpa gädda ganska billigt och dessemellan har flere sorters rätt bra saltsjöfisk — däribland flere sorters flundra — att välja på. Vi för vår del använda sällan sill, emedan min man ej tycker sig må väl däraf; men icke är väl annars detta en så föraktlig mat, och jag känner flere fina och välbergade familjer, där det vanligen en gång i veckan ätes sill och potatis till middag.

Edert och eder gubbes tvifvel vill jag endast bemöta med den försäkran, att min ifrågavarande lilla redogörelse icke är någon humbug, utan fullkomligt sanningsenlig, och att vi under de många år vi fört denna diet, befunnit oss väl däraf; ja, efter hvad som synes, mycket bättre än många af dem, som lefvat på en mycket rikligare och läckrare kost.

På edert pikanta yttrande, att ni skulle vilja se min man och tala vid min jungfru vill jag icke svara annat, än att min man blef från barndomen i sitt hem, oakadt hans föräldrar voro mycket välbergade och af en ansedd samhällsställning, vand vid en mycket enkel och måttlig diet, hvarför det är alldeles efter hans egen smak, som vi inrättat vår matordning. Och hvad vår jungfru beträffar, som nu tjänat hos oss i mer än 10 år, så har hon tjänat flere familjer, innan hon kom till oss, och som hon med skäl kan räknas till den bättre sorten af tjäna-

rinnor, är jag öfvertygad om (ja, jag vet), att många goda platser skulle stå henne till buds, om hon ville lämna oss.

Och slutligen vill jag påvisa, det vi ju alla böra veta, att det finns ganska många familjer, äfven bland de s. k. bättre lottade klasserna, som äro nödsakade att lefva på jämförelsevis ännu mindre hushålls-penningar än de nu ifrågakvarande, och detta oaktadt se vi, att medlemmarne i dessa familjer icke se mera kläna ut än flertalet af de lyckans gunstlingar, som kunna lefva huru lukulliskt de behaga, hvilket ju bevisar, att den dyraste och läckraste maten icke alltid är den sundaste.

III.

Utan att vara vare sig »En erfaren» eller »Husmoder» eller ens »Alfhild», utan rätt och slätt en skälig oduglig fästmo, vill jag dock yttra några ord i den här saken. Min mening är ej att inlåta mig i dispyt eller utredande af det möjliga eller omöjliga i att hushålla med 12 kr. i veckan, ehuru otvivelaktigt tusen och åter tusen hafva mindre, utan blott som en opartisk läsare säga mitt omdöme om dessa båda husmödrars olika uppfattning om saken. Den ärliga lilla husmodern röjer sin hemlighet, hon skrifer sant och — en smula förläget. Hon har i ett olyckligt ögonblick gifvit sig in på denna 12-kronors-affär, hon måste tala, ty hon har eagt sanning, men hon ville helst slippa. Hon vet, att många, många skola anse henne småaktig och trivial, oaktadt man godt ser, att det är en god kvinna, som är sin man till »ena hjälpen», och som har haft mod att mot vanan lefva efter husets tillgångar. Vidare har hon, hvilket är ännu modigare, inför kalla ögon blottat sitt lilla hushålls stränga enkelhet. För allt detta hembar jag henne mitt tack, ty det är godt och väckande att se en pliktrogna människa, som i ett oansenligt litet hem protesterar mot tidens lyx. — Det är hjärtlost att taga på skämt en annans djupaste allvar. Då man frågar om en sak, bör man verkligen tacksamt önska att få upplysningar och ej kasta bort alltsammans med de orden: »Då lefva vi allt för litet mera än den summan.» Det är ej vackert att tvinga en annan att öppna sitt hjärta och sedan skratta däråt.

Detta hafver jag skrifer, på det att ej den lilla husmodern må tro sig felaktigt bedömd af alla Iduns läsarinna. Och jag, som går till ett fattigt hem, jag önskar att jag kunde, om än ej spara precis så grundligt, fastän det är prisvärdt, så att jag dock kunde taga mitt kall så modigt och så på allvar som hon.

Johanna.

IV.

Rekord i besparingsfrågan!

Då det varit mig ett sant nöje att läsa »Erfaren husmoders» och »Hilda —grens» billiga recepter på god och närande föda, har detta gifvit mig anledning, herr redaktör, att vända mig till Eder med begäran att få denna min lilla uppsats införd.*

Äfven jag är gift och består mitt hushåll af tre personer, af hvilka en olyckligtvis ej är person, som går till och från, utan en lagligen stadd tjänarinna, och därtill kommer en liten mops. Det måste dock vara en obeskrifligt god sak att ha en dylik madam, ty man kan ju då spara in åtskilligt, och som jag nu föresatt mig att jämte min familj slå ett rekord i den här 10-kronors-täflan med början den 27 april, har jag till denna tid uppsagt min lagligen stadda jungfru och vidtalat en hyggelig person, som går till och från, utan att vilja ha kaffe eller dopp, men med det måttliga anspråket att få öfvertaga mina aflagda kläder och uteslutande monopol på min familjs tvätt, hvilken jag äfven med min makt som familjefader beslutat inskränka. Innan jag nu går att för allmänheten utveckla min plan — ty jag har matematiskt satt system i den — ber jag att få upplysa, att jag lider af magkatarr, hvarför jag måste hufvudsakligen lefva af mjölkmat, och mopsen tror jag nog att min svärmor tar hand om under den här täflingsperioden. Vidare inberäknar jag icke söndagarne, ty då går min hustru och jag antingen till min mor eller svärmor för att »äta upp oss» efter veckans ansträngningar. Den i programmet upptagna sylten ha vi fått af svärmor, så att den kostar ingenting; gräddede dricka vi ej till kaffet. Till frukost äta vi hvarannan dag välling och hvarannan kaffe med smörgås och kallskuret, rökt hästkött eller ost. Till kvällen äta vi blott smörgås, med mycket tunnt smör och kallskuret jämte ett

glas skummad mjölk. Åtgången för veckan blir exempelvis:

Lägg	0: 75
Mjölk, skummad, 9 liter à 6 öre	0: 54
Potatis	0: 25
En bit rofva	0: 05
Lefver	0: 20
1 st. Spicesill	0: 05
Färsk sill	0: 10
Hvetemjöl	0: 20
Rågmjöl	0: 20
1/2 kilogram kaffe, Brasil	0: 60
Kaksocker	0: 15
Hästkött och skummjölksost	0: 75
Salt	0: 03
Smör	1: —
Flott	0: 13
	5: —

Ägg äta vi aldrig, ty dels äro de dyra och dels riskera vi att finna en kyckling i dem om sommaren, och om vintern äro de ofta skämda.

Dessert få vi hos svärmor, öl dricka vi ej, ty vattenledning finnes i huset. Då de andra täflande ej brytt sig om att upptaga bröd till maten, har jag ej velat göra det heller, men i det stället har jag satt upp ända till 40 öre mjöl för att vara liberal. Ättika och senap förderfva endast magen. Alla veckor skola vi handla lika; vi äta lika mycket kött som fisk. Vildt skola vi ofta äta under jakttiden, ty jag har några goda vänner, på hvilkas marker jag nog får jaga; gevär och ammunition låna de mig säkert, och i allmänhet delas villebrådet, äfven om jag ej skjutit något, ty jag är en dålig skytt.

Äfven funderar jag på att köpa ett metspö, ty då blir fisken billigast.

Vi slå bort endast potatisblad och sillben, men taga väl vara på benen i buljongsköttet, ty det kan malas till mjöl. Vi göra bullar af all mat i likhet med den bekanta, för den tyska armén reglementerade, ärtkorven. Vi använda blott salt, ty andra kryddor skada matsmältningen, och så slipper man vänta på dem vid bordet.

Jag finner ej alls genant att skicka madamen och köpa för 5 öre af den och 5 öre af en annan sort o. s. v.

Det ligger ingen misshushållning i det, ty hon talar i så ömklig ton om, att hon alltid får öfvervikt.

Som jag icke, som sagt, är någon husmoder, kan jag ej gifva råd åt »unga oerfarna sådana», men jag har efter bästa förmåga velat visa, att man kan låta bli att lefva på så stor fot som »Erfaren husmoder» och »Hilda —gren».

Erfaren husfader.

Bref från en sömmerska.

Herr redaktör!

I söndags var det samkväm i Stockholms Sömmerskeförening. Kanske någon frågar, hvad det är för en förening, och då vill jag upplysa, att den är bildad af sömmerskor till ömsesidig hjälp i sjukdom, liksom andra sjuk-kassor; men dessutom har man där många andra fördelar, såsom utsikt till fri sommarvistelse på landet, ifall man kan få komma med på föreningens sommarhem, och så får man lära sig välskrifning och rättstafning på skrifkursen; badbiljetter får man ofta gratis, och gymnastisera om aftnarne kan man också få, om man tycker om sådant, och det behöfs nog, när man suttit hela dagen med näsan öfver arbetet!

Det bästa af alltihop är likväl samkvämen, som hållas en söndag i månaden hos någon af de fruvar, som äro hedersledamöter i föreningen. Det är så trefligt att få vara i ett fint hem, där det är ljusst och vackert, och så få vi alltid höra något roligt, först Guds ord och sedan något annat, som kan vara nyttigt att veta, och som vi aldrig hört talas om förut. Efteråt har man något att tänka på, när man sitter där igen lutad öfver sitt arbete, och så gläder man sig till nästa gång och undrar, hvad det då skall bli för nytt att höra.

Ja, nog är det roligt på samkvämen och

bra att höra andra tala, men vi fruntimmer ha nog svårt att tåla så länge, det har allt våra styrelsefruar märkt, och därför laga de så, att vi ibland kunna få prata med; det kallas för diskussion, ska' ni veta. Visst händer det då, att flere prata på samma gång, så man har svårt att höra hvad de säga, men lifvadt är det i alla fall. Nu i söndags så började de på igen med en »fråga», som har varit före flere gånger, då det har varit tal om, hur vi sömmerskor skulle sköta vår hälsa, så vi inte blefvo rakt utslitna i förtid liksom en illa medfaren, utsliten symaskin. Det talades om, hur nyttigt det skulle vara att gå ut och promenera en stund före middagen (för de flickor nämligen, som arbeta i familjerna). Vår styrelsefru, hon sa', att både i Upsala och i Göteborg var det brukligt att flickorna fick gå en stund, och nu frågade hon oss, om vi gjorde så med.

Då blef det ett allmänt nej till svar. Tycker någon det, att en sömmerska, som ska' sy en klädning på två dar (för det kan somliga), har tid att förspilla en halftimme på sådant!

Ja, men ni skulle bli mycket kryare efteråt, sa' styrelsefrun, och kunna ta' ihop med ert arbete med dubbel fart, och så skulle ni få bättre aptit, för den är det nog klen med ibland, kan jag tro! Det fick de då medge, för många af oss kan inte äta något till middagen af bara trötthet. — Försök då att gå ut, sa' styrelsefrun, så ska' ni få se, hurdan skillnad det blir. — Men damerna, som vi arbeta åt, skulle aldrig tillåta det, sa' vi allihop. — Hur vet ni det, frågade frun då. Har någon af er satt det i fråga? — Ja bevars, var det en som sa'. Jag bad om lof att gå ut häromdagen i ett fint hus, och då hånade de mej och frågade, om de inte skulle telefonera till hyrkusken efter vagn till syfrökens middagspromenad! — Och mig hände det, inföll en annan, i en familj att frun blef ond och sa', att när hon kunde sitta stilla i tre dar (för hon försakade sin dagliga promenad för att så snart som möjligt bli af med den odrägliga sömmerskan), så kunde väl jag också hålla mig inne. Hon tänkte inte på, at: jag håller på att sy dag in och dag ut på samma vis, som hon tycker är odrägligt, när det räcker i tre dar. — En tredje berättade, att på ett af hennes bästa ställen sa' frun, att hon gärna fick gå ut före middagen, men då måste hon ta igen den förspillda tiden på aftonen och sitta till kl. 10, och det ville hon då visst inte, för aftonstunden är den enda tiden man har att peta ihop lite åt sig själf. Så det ser omöjligt ut att få saken att gå, det tyckte vi allihop.

Men det finns en utväg, sa' styrelsefrun då, och det är att vända sig till pressen. — Pressen, hvad är det för en, sa' vi. Pressjären kände vi nog till och tryckpressen, men bara pressen... Jo, tidningspressen, sa' frun då. Jo, nu förstod vi hvad hon mente! Men den ene läser en tidning, den andre en annan, och inte kan vi skriva i allesammans, tyckte vi.

Det finns likväl en tidning, som alla fruntimmer läser och hvars redaktör visat sitt intresse för sömmerskornas sak redan förut, sa' ordföranden. Ni vet, hvilken jag menar.

Då såg alla flickorna så glada och lifvade ut, och allesammans ropade med en mun:

»Idun!»

Därför blef det beslutadt i den här diskussionen, att en af oss skulle skriva till redaktören af Idun och be honom ta saken om

* Visserligen är Ni en elak skämtare, värderade »Erfaren husfader», men Iduns redaktion vill häfda sitt gamla anseende för att ej göra någon mannans och för en gång släppa in Er bland damerna i »deras egen».

hand, så skulle det nog gå, menade de. Och jag blef den, som utsågs till att skriva, för si jag brukar klottra ihop lite verser ibland i namndagsveckan, då det är så många kaffejudningar, och de andra tycker jag är så kvick att hitta på rim; men nu är det fråga om reson, och då är det minsann inte så lätt, som när man får skriva poesi. Men kommer vi bara in i Idun, så går alltsammans med glans, det sa' vi allihop, och det hoppas äfven den som tecknar sig

herr redaktörens ödmjuka tjänarinna

En sömmerska.

Ur notisboken.

En *krigardotter* gick ur tiden, då den 15 dennes änkefriherrinnan *Marie Henriette Leijonhufvud* afled i Sköfde efter en lång tärande sjukdom.

Hon var dotter till generalen af Malmborg, den ende svenske general som efter fredsslutet med Norge 1814 på något mera bemärkt sätt utomlands varit ställd i spetsen för svenska trupper. General M. kommenderade som bekant de svenska och norska regementen, hvilka efter freden i Berlin 1849 mellan Preussen och Danmark besatte norra delen af Slesvig för att upprätthålla ordningen där.

Marie Henriette gaf sin hand åt löjtnanten, sedermera kaptenen, vid Skaraborgs regemente friherre Broder Axel Edvard Leijonhufvud och framlefde med honom, mesta delen bosatt i Sköfde, ett det lyckligaste äktenskap, tills maken under en utrikes resa år 1885 afled i Schweiz. Äktenskapet var barnlöst.

Efter mannens död har friherrinnan L. fortfarande varit bosatt i Sköfde, lefvat bland kära minnen och i tysthet lindrat nöd och bekymmer hvar hon funnit dem i sin väg. Hon var mycket godhjärtad och därtill en upphöjd, ädel personlighet, hvars minne troget kommer att bevaras i mångas hjärtan.

*

Belgiens första kvinnliga läkare. I dagarne promoverades vid universitetet i Brüssel till medicine doktor fröken Clémence Everard, som med stor heder aflagt sina medicinska examina. Fröken Everard är 26 år gammal och har i sju år studerat vid universitetet. Det är första gången en kvinna aflagt medicinska examina vid ett belgiskt universitet, ehuru ett fruntimmer, som i Bern vunnit doktorsgraden, för flere år sedan erhöill tillåtelse att praktisera i Belgien.

Teater och musik.

Kungl. operan. Fru *Vendela Anderson-Sörensen* fortfar att gastera. Af de roller hon hittills utfört — då detta nedskrifves, hafva vi ännu ej sett henne som Adèle i »Svarta dominon» — står ovillkorligen hennes *Zephyrine* i »Diamantkorset» främst. Hennes sång och spel, särskildt i andra akten, sammansmälta här till ett helt af synnerligen framstående värde, och prestationen i dess helhet måste tillräknas en hög rang i konstnärligt hänseende. Att stammen genom så lång frånvaro från scenen förlorat åtskilligt i fraîcheur, är ju ej att undra på, men detta märkes föga på grund af det utmärkte sätt, hvarpå den användes. Fru A.-S:s gästspel måste betraktas som ett af de intressantaste på senaste tiden.

Ett gästspel, som också motsetts med stort intresse, är fru *Jungstedt-Lindens*. Hon uppträdde också för första gången i söndags i Frederics roll i »Mignon» och rönt i detta föga betydande parti mycken framgång. Man torde kunna hoppas, att hon snart får framträda i någon mera betydande uppgift.

En annan gäst, som nog också af allmänheten skulle hälsas välkommen på k. operans scen, har i dagarne anländt till hufvudstaden. Det är fru *Ellen Gulbranson*, hvilken hitkommit för att biträda hr Tor Aulin på hans konsert. Huruvida något sådant gästspel påtänks, veta vi emellertid ej.

Man bör i allt fall kunna hoppas, att då k. operan nu som bekant genom det nya teaterlotteriets beviljande går en tryggad framtid till mötes, solistpersonalen framför allt blir förstärkt med några fram-

stående förmågor. Bristen på en verklig primadonna är allt fortfarande synnerligen kännbar, andra brister att förtiga. Och att tiden för förste hofkapellmästaren Nordqvists återinträde vid k. operan nu ej är särdeles aflägsen, taga vi för alldeles gifvet. Hans dugande förmåga och erfarenhet hafva alltför länge saknats.

K. Dramatiska teatern. I måndags afton hade åter ett nytt program fyllt denna teaters salong. Konungen och prinsarne Carl och Eugen öfvervoro föreställningen.

Dessamma öppnades med en enaktskomedi af *Adolf Wilbrandt*, »Fångad», hvilken ägde förtjänsten af ett rätt fyndigt uppslag och några lustiga små förvecklingar, som höllo publikens intresse och munterhet vid lif. Särskildt koncentrerade sig dessa kring herr *Personnes* öfverdådigt roliga och fint nyanterade framställning af d:r Leonard, den lyriskt anlagde épouseuren i stycket, som har till specialitet att svärma »olyckligt» för redan engagerade föremål, men som till sist genom sina vänners lilla list blir »fångad» på rena allvaret af den unga flicka, som älskar honom, och hvilken i fröken *Svanström* hade fått en synnerligen täck representant.

Kom så aftonens pièce de résistance, *Franz von Schönthans* treaktsskådespel »Den gyllene boken», ett stycke som nog innebar åtskilligt öfverraskning för den publik, som förut lärt känna författaren till »Sabinskornas bortröfvande» m. fl. från en helt annan sida. Lustspelsförfattaren har denna gång tagit sig före en allvarigare uppgift och sökt göra en sedekomedi, och hans rutin har förhjulpat honom till att icke alldeles misslyckas, om än resultatet långt ifrån är i sin helhet godt. Vi sakna utrymme att närmare redogöra för den vidlyftiga intrigen, utan nämna endast i korthet, att handlingens drifvåder utgöres af en usurperad titel och därpå beroende samhällsställning. Den verkliga grefve Bretelles, den siste af sin ätt, har dött i unga år af följderna af en duell, och hans kammartjänare har stulit hans titel och därigenom vunnit stor både världslig ära och lycka. Men på dödsbädden tvinga honom samvetskvalen att bekänna allt för sina barn, och sedan står emellan dem den stora striden om sanningens seger eller ett framhårdande i lögnen, en strid mellan dottern, den hjärtgoda och upphöjda Hanna (fru *Fahlman*), som redan förut utstötts ur den förment förnåma familjen för sin mesallians med den fattige vetenskapsmannen Henrik Klussmann (hr *Böckström*), och mellan den i sin egoism och aristokratiska högdragenhet hårdnade sonen, hofmannen Georg Bretelles (hr *Hillberg*), hvilken dock till sist förkrossad ger efter och offerar den yttre skenären för en gedignare lycka.

Hr Hillberg löste sin fordrande uppgift med vanlig öfverlägsenhet, och det goda professorsparet Klussmanns nyss nämnda representanter förlänade åt det samma den rätta varma trohjärtenheten. Som en tvifvelaktig polsk adelsman, von Lasansky, som under sina forskningar i och för en slags adlig genealogi, en adels »gyllene bok», kommit den Bretellska hemligheten på spåren och nu söker slå mynt af sin farliga kunskap, hade hr *Fredrikson* en briljant afton. Fröken *Seelig* — den stolte Georg Bretelles förtryckta lilla hustru, hvilken kärlek dock till sist segrande ger honom den bästa ersättning, när den yttre ståten störtar samman — inlade mycken vinnande innerlighet i sitt spel.

Nekas kan ej, att det är något för mycket af tysk dussinroman öfver von Schönthans skådespel, men det förtjänstfulla framförandet plus det spännande i intrigen förklara premiären framgång och garantera förmodligen en serie goda hus.

Johannes Elmlad, den framstående bassångaren, gaf onsdagen den 15 dennes konsert i Vetenskapsakademiens hörsal inför en så godt som fulltalig publik, hvilken med det lifligaste intresse åhörde hr E:s föredrag af ett stort antal sånger af den mest skilda karaktär, från Pogners anförande i Wagners »Mästersångarne» till den engelska visan »Thru sailor boys», som bisserades. Och om den aktade konstnären denna afton måhända ej var vid alla bästa disposition, så kunde man dock ej undgå att beundra hans sant musikaliska föredrag och den konst, med hvilken han förstår att tygla den väldiga stämman. Svårt är ock att veta, hvad man bör sätta främst, hans känsliga och gripande föredrag af stycken sådana som Emil Sjögrens ballad »Slafvens dröm» och Schumanns »Röda Hanna» eller hans uppslupna och humoristiska tolkning af sånger sådana som Sjögrens »Contrabandieren», Schumanns »Korten ljuga ej» och den ofvannämnda engelska visan. Vi instämma ock i från andra håll uttalade önsknningar, att det måtte beredas allmänheten tillfälle få höra hr E. å k. operans scen, t. ex. som Falstaff. Hr E. hade knappast kunnat få ett bättre biträde vid sin konsert än fru *Sterky*, hvilken på sitt vanliga genommusikaliska sätt utförde

några sånger. Ackompanjemanget sköttes högst förtäffligt af fröken *Ellen Dorph* och herr *Emil Sjögren*.

En musik- och Bellmansafton var sistl. fredag anordnad i Vetenskapsakademiens hörsal af hr *Sven Scholander*. Det ovanliga programmet hade till trängsel fyllt salen med en mycket fin publik. Hr S. föredrog nära nog ett tjog olika sånger, däraf hälften bellmansånger. Ehuru just ej begäfvad med någon synnerligen väljudande röst, förstår hr S. dock att i sitt föredrag inlägga så mycket lif, känsla och karaktär, att han ovillkorligen rycker sina åhörare med sig. Han ackompanjerar sig äfven förtäffligt på sin luta. Också ljud bifallet allt lifligare för hvarje nummer. Af programmets talrika nummer torde särskildt böra framhållas de franska visorna samt Fredmans sånger n:r 4 om riddaredens afläggande i ordenskapitet och n:r 6, parentationen öfver bränvinsbrännaren Lundholm. — Hr S. kommer på begäran att gifva ytterligare en soaré efter påsk.

Tor Aulins konsert sistlidne tisdag hade fyllt Musikaliska akademiens sal med en synnerligen animerad publik, bland hvilken märktes flertalet af hufvudstadens mest framstående musikkännare och musikkidkare. Konserten var ock synnerligen intressant. Den inleddes med en konsert-uvetryr för orkester af L. Norman, förtäffligt utförd af k. hofkapellet under anförande af förste hofkapellmästaren C. Nordqvist. Genast vid sitt inträde hälsades denne med så kraftiga och ihållande applåder, att det artade sig till en formlig ovation, som ej kunde misstydvas. Vidare utfördes Bachs utomordentligt vackra konsert i d-moll för två violiner, där de tvänne soli på ett ypperligt sätt föredrogs af konsertgifvaren och hr *Zetterqvist*. Hr *Aulin* spelade dessutom sin vid ett föregående tillfälle härstädes utförda konsert för violin och orkester i a-moll, i hvars trenne sater konsertgifvaren hade rikligt tillfälle att lägga i dagen både sin mindre vanliga begåfning som tonsättare och sin högt uppträdda färdighet och smak som exekutör. Dessa senare egenskaper framhåldes ytterligare i programmets båda slutnummer. Ett synnerligen värdefullt biträde hade hr A. fått i fru *Ellen Gulbranson*, hvilken på ett öfverdådigt praktiskt sätt föredrog andra aktens första scen ur »Tannhäuser», hvarigenom den begåfvade konstnärinnan dokumenterade sig som en utmärkt wagnersångerska. För dylika uppgifter torde fru G:s kraftiga stämma och lifliga föredrag också bäst lämpa sig. Hennes utförande af E. Sjögrens romanser gjorde sig ej fullt så bra gällande. — Hofkapellet utförande af Saint-Saëns' »Spökdanen» väckte så lifligt bifall, att det målade stycket måste omtagas.

Matiné till förmån för *arbetsskolan för lytta och vanföra* gifves i morgon Maria bebådelsedag i Musikaliska akademien. Flere af våra mest framstående sångare och sångerskor medverka, bl. a. fru Edling och hr Odmann.

Hr *Axel Rundberg* gifver påskdagen matiné i Berns salong efter ett omväxlande program, som meddelas i nästa n:r.

Konstnärskarnevalen går, som bekant, i afton af stapeln i Berns salonger. Att den i år liksom föregående år kommer att locka talrika deltagare, kan man taga för gifvet, helst som intet sparats för att göra anordningarna och det hela så lockande som möjligt.

En lärarinns roman.

En svensk kulturbild,

tecknad på verklighetens grund för Idun

af

Algot Sandberg.

(Forts.)

Den fjärde augusti — en onsdag — sammantredde stiftmötet. Redan på morgonen hade det förmärkt ett ovanligt lif i staden, ty från landsbygden hade infunnit sig öfver ett hundratal lärare och lärarinnor samt nära ett femtiotal präster. Klockan nio ringde kyrkklockorna till gudstjänst, och man samlades i det vackra templet till gemensam andakt. Det var högtidligt. Tre präster stodo för altaret, öfverallt bland de festklädda skarorna syntes de hvita prästkragarne. Och sången, utförd af en blandad kör lärare och lärarinnor, ljud maktigt och fulltonig under de äldriga hvalfven. Så besteg kyrkoherden och folkskoleinspektören Odén predikostolen. Han var en hög-

C. M. Carlberg
Regeringsg. 22
Duktyger, Handdukar.
Lärftor
Norrköpings domullsväfnader
Vadstenaspetsar
Regeringsgatan 22
Vadstenaboden.

växt, ståtlig man med en klangfull, ehuru något sjungande stämma. Och hjärtevarmt, flärdfritt och lättfattligt utlade han ämnet för sin predikan: »Utan tro är det omöjligt att tackas Gud.»

Kerstin lyssnade uppmärksam, men hon kunde icke hjälpa, att hennes tankar gång på gång gingo till honom, som hon gifvit sitt hjärtas jordiska tro. En sådan ordets förkunnare skulle just han blifva. Samma väljud i stämman, samma innerlighet i hvarje ord som talades. Hon kom långt efteråt ihåg långa stycken ur denna predikan. Särskildt fäste sig i hennes minne dessa ord af Luther, hvilka predikanten citerade: »I ett samhälle äro skolläraren och skollärarinnan af lika mycken vikt som kyrkoherden. Vore jag icke präst, så vet jag intet ämbete på jorden, som jag hellre skulle vilja bekläda än en skollärares, och bör man icke se efter, hur världen belönar och anser deras kall, utan hur Gud aktar det, och hur han på den yttersta dagen skall värdera det.»

De orden blefvo mången gång sedan under svåra, mörka dagar en tröst för Kerstin.

I procession tågade man sedan till folkskolehuset, hvars samlingslokal var upplåten till möteslokal. Den var prydd med löf och friska blommor och den stora katedern jämte väggen där bakom draperade med flaggor i de kära svenska färgerna.

Så öppnades mötet af en bland inbjudarne, som bjöd alla välkomna, under uttalandet af den förhoppning, att alla ärenden måtte afgöras i broderlig endräkt och med det sansade allvar, som lärarens kall kräfde. Tillika uttalade han sin glädje öfver att se så många af skolrådets herrar ordförande församlade. Deras kall var ju af synnerligt stor vikt för skolans arbete.

Många frågor stodo på det uppjorda programmet — alldeles för många, tänkte Kerstin för sig själf, där hon tagit plats långt borta i en vrå med Karin Löf vid sin sida. En intresserade henne särskildt. Det var den första: »*Heilken betydelse för släktets uppfostran har ett rätt förhållande mellan hemmet, skolan och kyrkan?*»

Frågans inledare var samme man, som nyss förut predikat i kyrkan. »Hemmet,» sade han, »var den äldsta af de tre gudomliga stiftelser, af hvilka de båda andra voro skolan och kyrkan.

Hemmet utgjorde på patriarkernas tid både skola och kyrka, husfadern var då både skollärare och präst. Näst hemmet kom kyrkan, och yngst vore skolan, ett barn af den senare, ty de först inrättade skolorna för ungdomen bland Israels barn voro de efter Babyloniska fångenskapen uppkomna tempelskolorna. Den kristna skolan hade sin fasta grund i Jesu ord: »Lären dem hålla allt det jag hafver eder befallt.» De tre institutionerna hade ett och samma mål: släktets uppfostran. Därför skola de gemensamt arbeta på uppfostrandet af gudsfruktans, ljusets och sanningens helgedom. Den ene arbetaren skall icke nedstörta den andra från byggnadsställningen, den ene icke rivna ner hvad den andre byggt upp, ty då uppstår en bylonisk förbistring. Det gäller för föräldrar, lärare och präster att i endräkt kämpa mot okunnet och mörker. Därför böra föräldrarna viligt sända sina barn till skolan, taga dem med till kyrkan, såsom Josef och Maria gjorde. Skolans och kyrkans lärare åter böra nalkas hemmen och rådgöra med föräldrarna om barnens uppfostran. Och hvilken betydelse skulle icke ett sådant vexelförhållande hafva! I andligt hänseende skulle vårt folk stärkas i tron på Guds ords sanning, i sedligt hänseende skulle släktet vinna i styrka mot frestelserna och i borgerligt hänseende skulle vårt folk då i likhet med fäderna lära sig att »ära konungen» och vara all mänsklig ordning underdånigt för herrens skull.

»Men,» så slöt talaren, »slit detta band mellan hem, skola och kyrka, gör skolan misstänkt för de små, ryck dem därifrån och från kyrkan, låt ungdomen kasta sig i separatismens och otrons garn; bryt ned, menar jag, någon af de stiftelser, som Gud i sin barmhertighet gifvit oss till uppfostringsanstalter för oss och våra barn, och du skall med tårfyllda ögon och sorgtyngd hjärta erfara, försent erfara sanningen af profeten Hoseas ord: »Vind så de, och storm skola de uppskåra!»

Dessa inledningsord hade gjort ett djupt intryck, och Kerstin gaf i sitt hjärta talaren så rätt i det mesta han sagt. Hon hade nästan önskat, att ingen vidare yttrat sig, men så blef icke fallet. Där uppträdde den ene talaren efter den andra: det var den bleke, allvarlige skollärare Ros, som an-

sågs något frikyrkligt anlagd, den poetiske Vestergren med sin formfulländade, men föga innehållsrika svada, den myndige prostén Gade, som ursprungligen varit snickargesäll och fått sin utbildning i Fjellstedtska skolan, han som ansåg sig begripa allt mellan himmel och jord, bäst dock tråslöjden bland skolungdomen; den döfve, frodige kyrkoherden Thorén, med sitt skorrande målföre och de framkrystade, afbrutna meningarna; den åttiårige skolveteranen gubben Ander med sitt blida, stilla sätt att tala; den reslige, svartskäggige skollärare Östman, fanatikern, som alltid låg i strid med sin skolråds-ordförande och jämt hade något otaladt med högvördiga domkapitlet i stifts- staden — och ännu många andra. Kerstin kände dem ej alla, men Karin Löf var gammal i stiftet och hade reda på hvarenda lärare och präst inom detsamma.

(Forts.)

Kvartalsprenumeranter

Idun och Iduns Mode- och Mönstertidning

uppmånas att ofördröjligen förnya prenumerationen, enär upplagens storlek i god tid måste bestämmas och senkommande löpa risken att bli utan ett eller annat af kvartalets första nummer.

Prenumerationspriset ställer sig som känt på följande vis:

	tre kv.	halft år.	ett kv.
Idun med illustr. romanbibliotek	3: 75	2: 50	1: 50
d:o d:o med Modetidn. utan kol. planscher ...	5: 65	3: 75	2: 15
d:o d:o d:o jämte kolor. planscher	6: 75	4: 50	2: 50
Modetidn. ensam	3: 75	2: 50	1: 50

Sidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Aritmogryf.

1	11	10	12	3
2	10	13	4	14
3	5	10	14	3
4	11	8	11	3
5	10	10	14	4
6	11	7	11	3
7	12	13	11	3
8	12	7	14	3
9	4	13	14	4
10	12	8	11	3

Ersätter man ofvanstående siffror med bokstäfver, så bilda de vågräta raderna följande ord: 1) Stad i Sverige. 2) Adjektiv i komparativ form. 3) Flod i Afrika. 4) Slagfält. 5) Biflod till Donau. 6) Land i Ryssland. 7) Land i Afrika. 8) Räkneord. 9) Åkerbruksredskap. 10) Musikinstrument i bestämd form.

Begynnelsebokstäfverna utgöra namnet på ett bekant poëm.

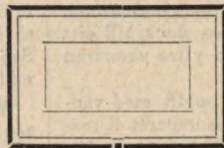
E. S—n.

Matematisk gåta.

En bonde ägde en brun, en svart och en hvit häst. På huru många olika sätt kunde han spanna dem tillsammans före plogen?

Jim.

Ramgåta.

(I hvar och en af ramens »lister» skall ett ord insättas).

Öfverlisten är ett kvinnonamn. Underlisten bär ett barn i famn. Vensterlisten blir af det som brinner. Högerlisten man i grafven finner, sedan lifvets fackla brunnit ut. Taflan fyra tecken har till slut.

E. O. Burman.

Kombinationskvadrat.

Det första ordet.

Jag funnits till från forna da'r och skall nog aldrig helt försvinna, om äfven ångan priset ta'r när det på hafvet galler vinna.

Det andra ordet.

I kyrkorna du kan mig se, af lekmän dock jag ej får bäras; jag hör till prestens ämbete, men mest i Söders land jag äras.

Det tredje ordet.

(Den första stafvelsen i första ordet förbunden med andra stafvelsen i andra ordet.)

Förnämst i gamla Rom jag var, i många land jag fins och kvar.

Det fjärde ordet.

(Den första stafvelsen i andra ordet förbunden med andra stafvelsen i första ordet.)

Jag göras bör af mästarehand och mästarehand bör mig handtera; lös mina många tungors band och mycket skönt jag skall prestera.

Matematiskt kuriosum.

Svenska alfabetet består af 29 bokstäfver; på huru många olika sätt kunna de ordnas i en enda rad?

Svar: På 8 kvintillioner 841 kvadrillarder 761 kvadrillioner 993 trillarder 739 trillioner 701 billiarder 954 billioner 543 milliarder 616 millioner olika sätt. Om man antager att 1000 millioner människor (= mer än $\frac{2}{3}$ af jordens hela folkemängd) sysselsatte sig med att nedskrifva alla dessa alfabetrader, utan att någon skrefve detsamma som en annan, utan att behöfva besinna sig om ordningens förändring och utan att skriva en bokstaf fel, och om skrifvandet skedde med den icke obetydliga snabbheten af en rad (= 29 bokstäfver) på $\frac{1}{2}$ minut, så skulle till de olika alfabetradernas nedskrifvande åtgå en tid af 140 billioner 185 milliarder 216 millioner 795,720 år, 290 dygn och 21 minuter, och ändå skulle 1 milliard 616 millioner alfabetrader återstå för att utskrifvas den därefter följande minuten. Så att det lär dröja länge, innan så mycket blir skrifvet eller tryckt på jorden som variationerna af svenska alfabetet. Vore de skrivaende lika många millioner, som vi antagit dem vara enskilda individer, d. v. s. 1000 billioner skribenter, så kunde arbetet slutas på 140 millioner 185 tusen 216,8 år.

Geometra.

Iduns läsarinor kunna ju som tidsfördrif själfva kontrollera dessa räkningar.

Förvandlingsgåta.

1. Gefle har lund: en fiskart.
2. Les Pharaon: instrument.

3. Gol pan ej?: en blomma.
4. Sybariter: mångens hjälp ur Bores famntag.
5. Byrackson: stad i Tyskland.
6. Bror ge tell: stad i Sverige.
7. Vare Rolle kär!: lärdomsanstalt.
8. Ge ros Olin: adjektiv.
9. A tog i penna: land i Amerika.

Begynnelsebokstäfverna bilda namnet på en blomma.

Ille.

Palindromer.

I.

Rättfram till verktyg är jag ju gjord; omvänd jag stundom fins på ditt bord.

Richard.

II.

Rättfram jag en människa är; bakfram jag en människa bär.

A. Nilsson.

Lösningar.

Logogryfen: Dagslånda; dans, dag, glas, lada, sladd, glans, säl, gadd, Agda, slag, ång, säd, sand, släda, ladda, lans, låsa, gånsa, lag, släng, sal, säng, slängd, aln, adla, gädda, aga, Als, gas, slang, gälda, sälg, land, and, sadlad, slända, ända.

Kvadratgåtan: Siam, Irma, Amor, Mars.

Triangelgåtan: lax, sal, sax.

Homonymen: Med lifande — medlidande.

Bokstafsgåtan: Stefanle, Irene, Minna.

Rebusen: En bister vintermånad.

Innehållsförteckning.

Anna Christina Cronquist. (Med porträtt.) — Bottensats; poëm af Anna Knutson. — »Emancipation»; af Julius. — Ännu en interiör från Mars; af Gerli Linder. — Om sköldmör och valkyrjor; enligt fornkällorna af A. U. Bååth. — Böhmiska folkbilder; tecknade för Idun af Sigröd Elmblad. II: Lenko. — Vår pristäfte. — I »hushållsfrågan»; fyra inlägg. — Bref från en sömmerka. — Ur notisboken. — Teater och musik. — En lärarinnas roman; en svensk kulturbild, tecknad på verklighetens grund för Idun af Algot Sandberg. (Forts.) — Tidsfördrif.